

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

30 Mart 2026 – Sayı 102

Bu hizmet size 2blackdot ve Tema Grup tarafından ücretsiz verilmektedir. Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; a racı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı 2blackdot ve Hakan Çalışkantürk sorumlu tutulamaz.

2026 İran Krizi ve Yeni Dünya Düzeni: Veri, Algoritma ve Finansın Hibrit Oligarşisi

Finans + Savunma + Veri Ekseninde Şekillenen Yeni Küresel Güç Mimarisi

ALGORİTMİK SAVAŞ VE DİJİTAL LEVIATHAN

Proje Maven: Yapay Zeka Destekli Hedefleme

Operasyonluzmı %400 artıran Maven sistemi, binlerce uydu görüntüsünü saniyeler içinde analiz ederek kun'in mobil rampalarını gerçek zamanlı takip etmiştir.

Çoklu-Bulut (JWCC) Sözleşmeleri

Pantagon'nn Google, Amazon, Microsoft ve Oracila ile yaptığı devasa sözleşmeler, savaşın lojistiğini ve istihbaratın tamamen bulut altyapısına taşımıştır.

"VERİ PETROLDEN, ALGORİTMA NÜKLEERDEN DEĞERLİDİR"

2026 krizi, gücün artık mermilerden ziyade veri akış hızı ve algoritma üstünlüğüyle kazandığını kanlamıştır.

JEOPOLİTİK VE FİNANSAL SARSINTI

Petrodolar Düzeninin Sorgulanması

Saudi Arabistan ve Körfez ülkeleri, ABD güvenlik şemsiyesinin yetersizliği karşısında Pekin ve Moskova ile daha derin savunma iş birliklerine yönelmiştir.

SWIFT'ten Kaçış ve Alternatif Ödeme Sistemleri
SİUCS+ bloğu, yaptırımlara karşı savunmasızlığı azaltmak için "Petroyuan" ve "Petreroile" gibi dolar dışı petrol bcareti görüşmelerini inslandırmıştır.

Silah Haline Getirilmiş Karşılıklı Bağımlılık

Küresel ekonomik ağların bir kalkan ve kılıç olarak kullanılması, ülkeleri "Parasal Egemenlik" kacamım yeniden tartışmaya itmiştir.

KARAR VERİCİLER İÇİN STRATEJİK YOL HARİTASI

DİJİTAL EGEMENLİK VE YERLİ BULUT

Savunmanın temelli artık bulut altyapısının yerliliği ve dijital alıyapı koruması ile ölçülmektedir.

FİNANSAL ÇEŞİTLENDİRME ZORUNLULUĞU

Tek bir para birimi ve SWIFT elastına bağımlılık, ulusal güvenlik riski olarak tanımlanmalı ve kaynaklar çeşitlendirilmelidir.

Yeni ASKERİ DOKTRİNLERİN GELİŞTİRİLMESİ

Yapay zeka destekli hedefleme sistemlerinin kullanımı için uluslararası bukk yarıldan yazılana kadar ulusal tedbirler alınmalıdır.

Jeopolitik ve Küresel Gelişmeler:

ABD OLİGARŞİSİNİN DÖNÜŞÜMÜ VE İRAN SAVAŞININ JEOPOLİTİK ANATOMİSİ “BİG TECH ve Yeni Oligarşik Düzen”

Giriş:

2026 yılı, Washington'un "kurallara dayalı uluslararası düzen" iddiasının en sert fiziksel ve finansal sınavından geçtiği yıl olarak tarihe geçmiştir. İran operasyonları, sadece bir rejim değişikliği veya bölgesel sınırlama hamlesi değil; doların silah olarak kullanılması, enerji arz güvenliğinin dijitalleşmesi ve "Big Tech" şirketlerinin devlet aygıtıyla organik birleşmesinin bir sonucudur.

2026 yılında ABD ve müttefiklerinin İran'a yönelik operasyonları, dolar merkezli finansal düzen ile enerji güvenliği ilişkisinde köklü bir sınav yarattı. Savaş, Suudi Arabistan ve Körfez ülkelerinin “ABD güvenlik şemsiyesi” ni sorgulamasına yol açtı. Bu durum, ABD'nin mali ve askerî araçlarının hâlâ güçlü bir yaptırım gücü sunduğunu gösterirken (OFAC, n.d.; Farrell & Newman, 2019), aynı zamanda uzun vadede alternatif finans sistemlerine geçiş endişelerini de kuvvetlendirdi. Ayrıca sahada yapay zekâ destekli hedefleme sistemleri ve büyük teknoloji şirketlerinin altyapısı, klasik güç dengelerini dönüştürdü (Rikap, 2024; Reuters, 2022; Reuters, 2026c).

Körfez ülkeleri ABD şemsiyesinin bedelini tartışıyor.

İran savaşı, Körfez'in petrol altyapısını hedef alırken petrol fiyatlarını sıçrattı ve ABD güvenlik taahhüdünün sınırlarını gözler önüne serdi. Bu gelişme, bölge ülkelerinde “petrodolar” düzenine yönelik kuşku yarattı. Reuters yorumuna göre, Körfez ülkeleri savaşın sonuçlarına bakarak “dolar merkezli ekonomi ve rezervlerimizi korumak yerine farklı yollara yönelebiliriz” sorusunu sormaya başladı.

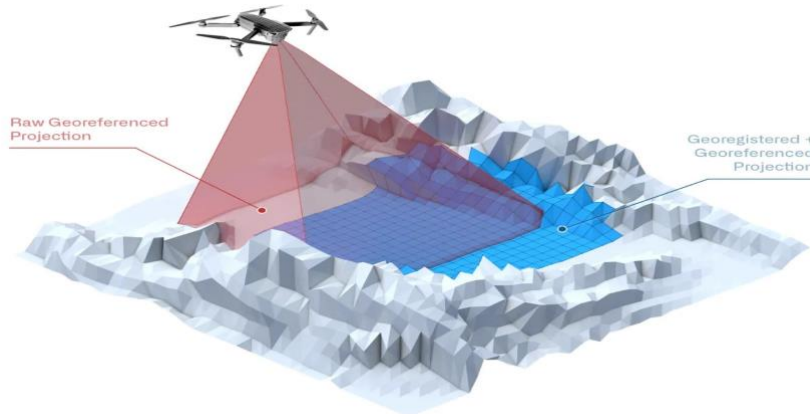
Finansal Yaptırımlar ve Alternatif Düzen Arayışı

ABD'nin finansal yaptırım mekanizmaları (OFAC) İran'a dönük yaptırımlarla işlemeye devam ediyor. Ancak bu yaptırımların yoğun kullanımı, birçok ülkenin dolara bağımlılığı azaltacak alternatif ödeme yolları arayışını hızlandırıyor. Atlantic Council analizi, "pek çok ülke, Washington'un yaptırımlarına karşı savunmasızlığı azaltmak için dolar yerine yeni ödeme düzenekleri geliştiriyor" diyor. Bu bağlamda, ABD dolarının hâlâ baskın para birimi olduğu kabul edilirken, kriz sonrası BRICS ve bölge ülkeleri kendi para birimleriyle petrol ticareti olanaklarını güçlendirme eğilimi gösteriyor (Tran, 2024; Reuters, 2026a).

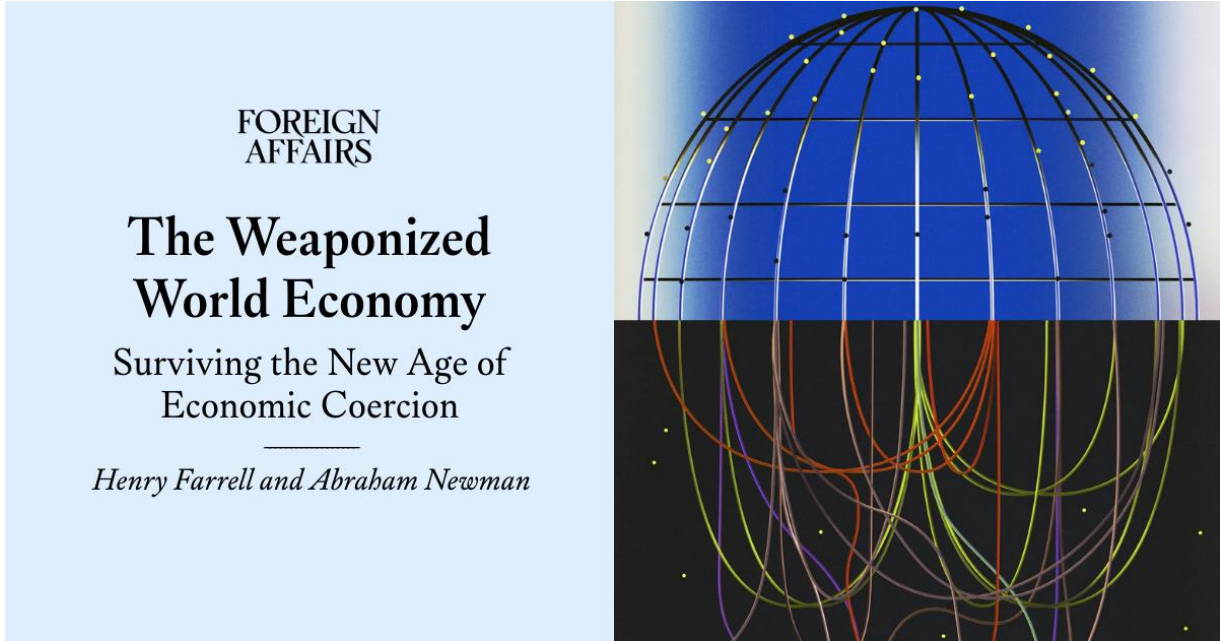
Big Tech'in Savaşın Kalbindeki Rolü

Bulut altyapısı ve yapay zekâ artık stratejik silah ve Amerikan savunma stratejisi, büyük teknoloji şirketlerinin ürünlerine giderek daha fazla dayanıyor. Pentagon, tüm güvenlik seviyelerinde kullanılmak üzere Google, Amazon, Microsoft ve Oracle'dan çoklu bulut hizmeti satın aldı. Ayrıca Palantir'in yapay zekâ destekli hedefleme sistemi Maven, savaşta etkin şekilde kullanıldı ve resmî program haline getirildi. Reuters'in bildirdiğine göre Maven, son üç haftada İran'a karşı binlerce hassas operasyonu yönetti. Bu durum, "Big Tech" şirketlerinin sadece ticari değil, operasyonel-stratejik oyunculara dönüştüğüne işaret ediyor (Rikap, 2024; Reuters, 2026c).

<https://jackpoulson.substack.com/p/pentagon-certified-palantir-as-only>

20. Yüzyılın sonundaki Amerikan gücü, deniz yollarına hakimiyet ve doların rezerv para statüsüne dayanıyordu. Ancak 2026 İran krizi, bu gücün artık "Veri + Algoritma + Finansal Ağlar" üçlüsüne evrildiğini göstermiştir. Farrell ve Newman'ın (2019) "Silah haline getirilmiş karşılıklı bağımlılık" olarak tanımladığı kavram, bugün sahada hem bir kalkan hem de bir kılıç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Oligarşinin Yeni Düzeni: Finans + Savunma + Veri

Amerikan seçkinlerinin gücü artık finans, enerji ve teknoloji ekseninde yeniden biçimleniyor. ABD'nin dolar ağı ve yaptırım kapasitesi, İran krizinde işe yarasa da, bu araçların aşırı kullanımı yeni alternatif sistemleri teşvik ediyor. Aynı zamanda hükümet büyük teknoloji şirketleriyle daha sıkı bütünleşerek—bulut sözleşmeleri, yapay zekâ projeleri gibi—silah ve veri odaklı bir "kara para" (blok) öne çıkıyor. Bu yeni düzen, yatırımını finansal sistemde tutan geleneksel elitlerin yanında, veri ve savunma teknolojisi alanında etkin büyük şirketleri de içeren geniş bir koalisyon gerektiriyor. Karar vericiler, bu üçlü etkiyi dikkate alarak politikasını şekillendirmeli; örneğin enerji arz güvenliği, dijital altyapı koruması ve finansal kaynakların çeşitlendirilmesi gibi konularda acil önlemler almalıdır.

Finansal Savaşın Mekaniği: OFAC ve Doların Geleceği

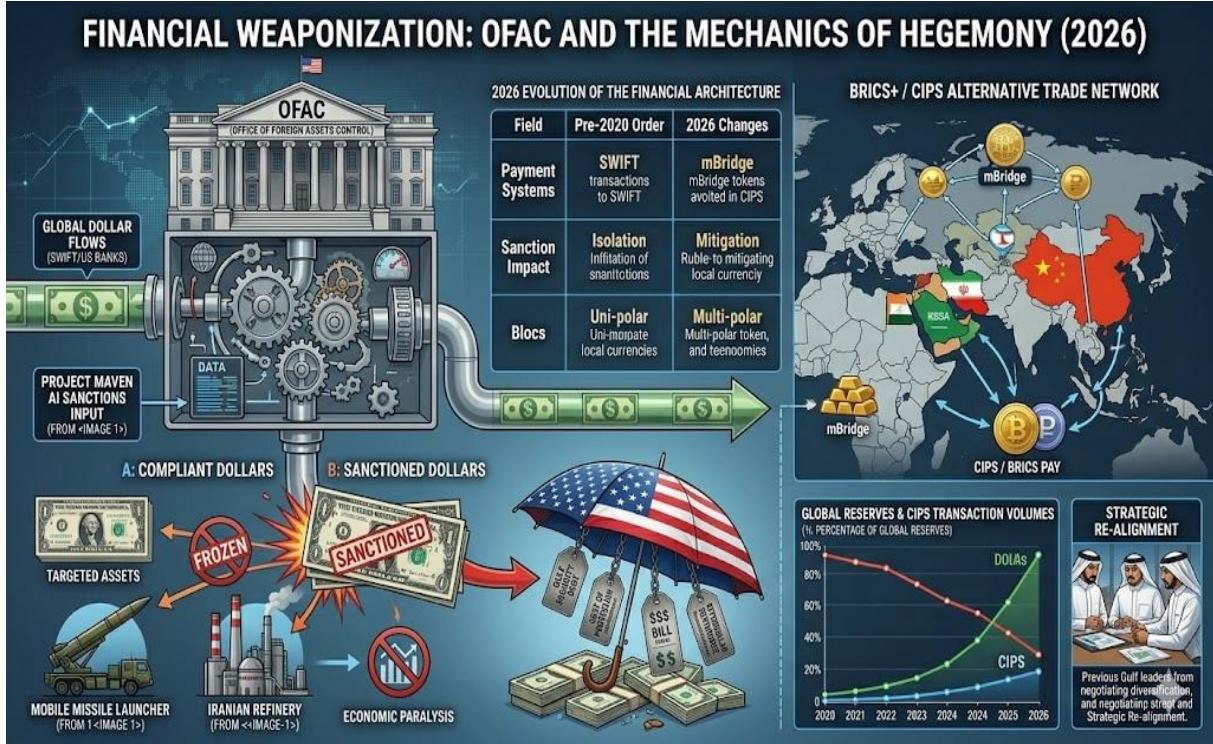
ABD Hazine Bakanlığı'nın **OFAC (Yabancı Varlık Kontrol Ofisi)** birimi, 2026 operasyonlarında Pentagon kadar kritik bir rol oynamıştır. Ancak finansal yaptırımların birincil etkisi kısa vadeli "cezalandırma" iken, ikincil etkisi uzun vadeli

"sistemden kaçış" olmuştur. Atlantic Council (2024) verilerine göre, BRICS+ bloğu, operasyonların başlamasıyla birlikte **"Dolar-dışı Petrol Ticareti"** (Petroyuan/Petroruble) görüşmelerini hızlandırmıştır. Bu durum, doların küresel likiditesini doğrudan tehdit etmese de **"Parasal Egemenlik"** kavramını yeniden tartışmaya açmıştır.

Enerji Jeopolitiğinde Deprem: Petrodoların Sarsılması

İran savaşı, Körfez'in enerji altyapısına yönelik doğrudan tehditleri beraberinde getirmiştir. Bu durum, Suudi Arabistan liderliğindeki Körfez İş Birliği Konseyi (KİK) ülkelerinde stratejik bir paradigma değişimine yol açmıştır.

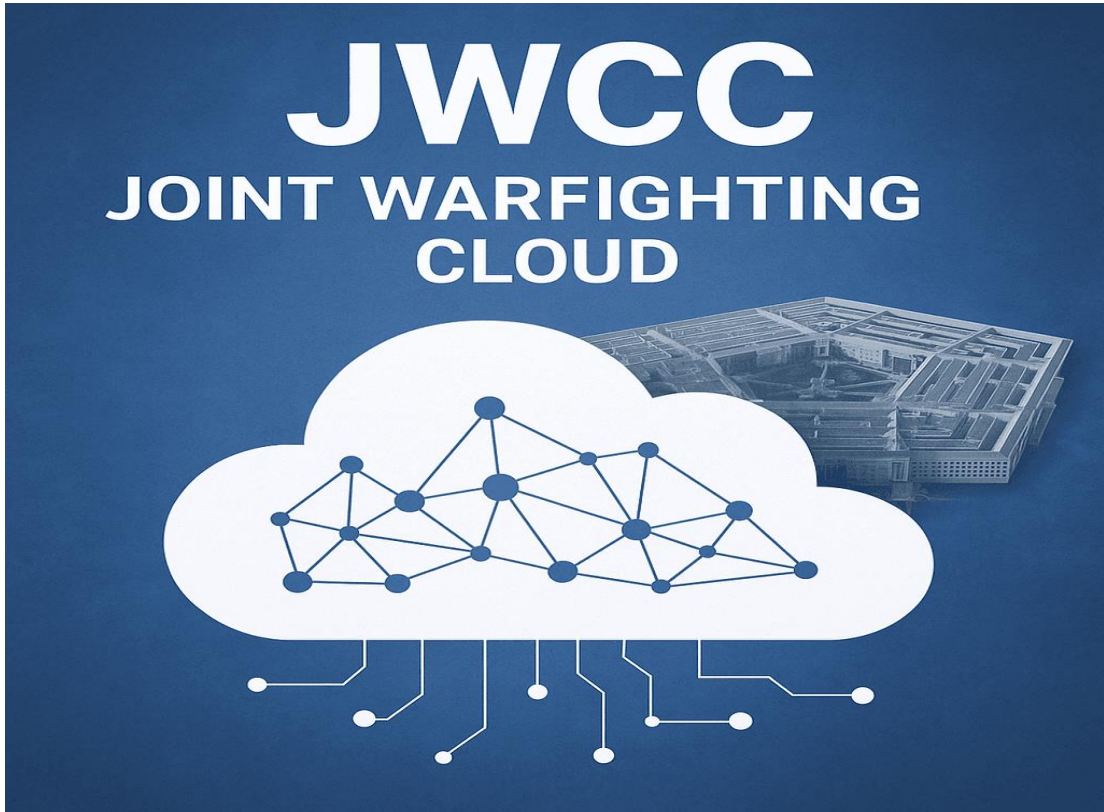
- **Güvenlik Şemsiyesinin Maliyeti:** ABD'nin koruma vaadi, petrol fiyatlarındaki volatilité ve altyapı saldırıları karşısında yetersiz kalmıştır.
- **Stratejik Otonomi:** Reuters (2026a) haberlerine göre, Riyad ve Abu Dabi, artık güvenliklerini sadece Washington'a emanet etmemekte; Pekin ve Moskova ile daha derin savunma iş birliklerinin arayışı içine girmektedirler.
- **Petrodoların Sonu (mu?)** Petrolün sadece dolar ile fiyatlandırılması geleneği, yerel para birimleriyle yapılan uzun vadeli enerji kontratlarıyla delinmektedir.

Dijital Leviathan: Big Tech ve Savunma Bütünleşmesi

2026 İran operasyonu, teknoloji devlerinin birer "ticari kuruluş" olmaktan çıkıp, devletin stratejik organlarına dönüştüğünün en somut kanıtıdır.

- **Bulutun Egemenliği (JWCC)¹** bağlamında Pentagon'un **Google, Amazon, Microsoft ve Oracle** ile yaptığı çoklu bulut (Multi-cloud) sözleşmeleri, savaşın lojistiğini ve istihbaratını bulut altyapısına taşımıştır. Bu, savaşın sadece mermilerle değil, veri akış hızıyla kazanıldığı bir dönemi başlatmıştır.
- **Proje Maven ve Algoritmik Savaş ise** Palantir tarafından geliştirilen **Maven'i**, 2026'da resmî bir "ölümcül sistem" haline getirmiştir. Reuters (2026c)'in raporuna göre, Maven sistemi: aniyeler içinde binlerce uydu görüntüsünü analiz etmekte, yapay zekâ destekli hedefleme ile sivil kayıpları (teoride) azaltırken operasyon hızını %400 artırmakta, İran'ın mobil füze rampalarını gerçek zamanlı takip etmektedir.
- **Sosyolojik ve Politik Dönüşüm "Yeni Amerikan Oligarşisi" ni ortaya çıkarmış** Amerikan yönetici sınıfının artık sadece Wall Street bankacılarından veya Teksaslı enerji devlerinden oluşmadığı yeniden anlaşılmıştır. Rikap (2024) ve diğer güncel analizler, **"Finans-Teknoloji-Askerî"** kompleksinin iç içe geçtiğini vurgulamaktadır.

Yani ABD'nin yeni oligarşisi, şu üç ayağın koordinasyonu ile çalışmaktadır:

1. **Finans:** Dolar ağının kontrol eden ve yaptırım mekanizmalarını yönetenler.
2. **Veri:** Bulut altyapısını ve AI algoritmalarını elinde tutan teknoloji baronları.
3. **Savunma:** Bu veriyi sahada kinetik güce dönüştüren Pentagon ve yüklenicileri.

Bu yapı, devlet bütçesinin ötesinde, teknoloji projeleri ve örtülü ödenekler üzerinden devasa bir ekonomik güç yaratmaktadır. **Bu yeni "blok", uluslararası hukuku değil, operasyonel verimliliği esas almaktadır.**

¹ JWCC (Joint Warfighting Cloud Capability), U.S. Department of Defense tarafından geliştirilen, ABD ordusunun tüm kuvvetleri için tasarlanmış çok sağlayıcı (multi-cloud) bulut bilişim altyapısıdır. JWCC, ABD'nin savaş kapasitesini fiziksel platformlardan veri altyapısına taşıyan ve büyük teknoloji şirketlerini doğrudan askerî operasyonların merkezine yerleştiren dijital bir savaş omurgasıdır.

6. Sonuç ve Karar Vericiler İçin Stratejik Yol Haritası

İran operasyonları sonrası dünya, artık 2020'lerin başındaki dünya değildir. ABD'nin gücünün araçları radikal bir biçimde değişmiştir. **Bu tespitler ışığında karar vericilerin;** ülkelerinin savunmasının dijital egemenlik bağlamında artık bulut altyapısının yerliliği ile ölçülmekte olduğunu, tek bir para birimine ve ödeme sistemine (SWIFT) bağımlılık, ulusal güvenlik riski olarak tanımlandığından finansal çeşitlendirmenin zorunluluk olduğuna inanmaları ve kamuoylarını inandırmaları gerekiyor. Yapay zekâ destekli hedefleme sistemlerinin (Maven gibi) kullanımı askerî doktrinleri ve uluslararası savaş hukukunu yeniden yazmayı gerektirdiğinden bu kurallar yeniden yazılana kadar ulusal tedbirlerin alınması gerektiği bilinmelidir.

Son Not: 2026 krizinin gösterdiği üzere, yeni dünya düzeni; veriyi petrolden, algoritmayı nükleer güçten daha değerli kılan **hibrit bir oligarşi** tarafından yönetilmektedir. Çünkü, İran savaşı; açık bir biçimde küresel güç mimarisinin yalnızca askerî kapasite ya da enerji kaynakları üzerinden değil, giderek artan ölçüde **veri, algoritma ve dijital altyapılar** üzerinden şekillendiğini açık biçimde ortaya koymuştur. Bu bağlamda, verinin klasik anlamda petrolün yerini alan bir "stratejik kaynak", algoritmaların ise karar verme, hedefleme ve yönlendirme süreçlerinde nükleer caydırıcılığa benzer bir "çarpan etkisi" yaratan araçlar haline geldiği görülmüştür. Yapay zekâ destekli hedefleme sistemleri, büyük veri analitiği ve bulut altyapıları; savaşın hızını, ölçeğini ve doğruluğunu yeniden tanımlarken, aynı zamanda bu sistemleri kontrol eden aktörlere benzersiz bir güç yoğunlaşması sağlamaktadır. Bu dönüşüm, devlet ile özel sektör arasındaki sınırların giderek bulanıklaştığı; özellikle büyük teknoloji şirketlerinin yalnızca ekonomik değil, doğrudan operasyonel ve stratejik aktörler haline geldiği yeni bir yapıyı işaret etmektedir. Finansal ağlar, savunma kapasitesi ve veri ekosisteminin iç içe geçtiği bu hibrit yapı, klasik "askerî-endüstriyel kompleks"in ötesine geçerek **finans + savunma + veri ekseninde örgütlenen yeni bir oligarşik düzen** üretmektedir. Dolayısıyla 2026 İran savaşı, sadece bölgesel bir çatışma değil; aynı zamanda küresel sistemde gücün nasıl üretildiği, dağıldığı ve kullanıldığına dair temel parametrelerin yeniden tanımlandığı bir kırılma süreci olarak değerlendirilmelidir.

Kaynakça:

- Farrell, H., & Newman, A. L. (2019). Weaponized interdependence: How global economic networks shape state coercion. *International Security*, 44(1), 42–79.
- Rikap, C. (2024). The political economy of Big Tech and defense (Working paper).
- Atlantic Council. (2024). Global sanctions dashboard and monitoring report.
- U.S. Department of the Treasury, Office of Foreign Assets Control (OFAC). (n.d.). Sanctions programs and country information. <https://ofac.treasury.gov/>
- Tran, H. (2024, June 20). Is the end of the petrodollar near? Atlantic Council.
- Dolan, M. (2026, March 25). Iran war rattles Gulf petrodollar foundations. Reuters.
- Reuters. (2022, December 7). Pentagon splits \$9 billion cloud contract among Google, Amazon, Oracle and Microsoft.
- Reuters. (2026a, March 25). Gulf war rattles petrodollar foundations.
- Reuters. (2026c, March 20). Pentagon to adopt Palantir AI as core U.S. military system, memo says.